



**SOSYOLOJİNİN TAMAMLAYICILIK SORUNU YA DA  
TAMAMLAYICI SOSYOLOJİ  
PROBLEME COMPLEMENTAIRE DE SOCIOLOGIE OU  
SOCIOLOGIE COMPLEMENTAIRE  
COMPLEMENTARY PROBLEM OR COMPLEMENTARY  
SOCIOLOGY OF SOCIOLOGY**

**ÖNSÖZ YERİNE**

Toplumsal değişim ve buna bağlı toplumsal yapıların yeni dönemde ortaya çıkardığı sosyolojik veriler ve bu verilerin analitik değerleri sosyolojide yeni bir kavramlaştırmayı ve bu kavramlaştırmaya bağlı yeni bir sosyolojik bilim dalına ihtiyaç doğurmaktadır. Bu kavram, tamamlayıcı sosyoloji, toplumsal yapı bileşkesinde ortaya çıkan, bireysel düzeyin dışında sosyalle ilişkisi kurulabilen bir anlamlandırmanın sosyolojik sistemiyle bağıntısı bakımından tamamlayıcı anlamda sosyal gerçekliğin ortaya çıkardığı toplumsal yeni sosyalleşme ve yeni ilişki biçimi tamamlayıcı sosyolojinin alanını oluşturmaktadır.

Yeni bir alan olarak tanımlanan tamamlayıcı sosyoloji; bilgi, değer, dil, gündelik pratikler ve toplumu oluşturan kurumların toplumsal yapıyı oluştururken her birinin diğeriyle tamamlayıcı olduğu sosyal gerçeğinden hareket etmektedir.

Tamamlayıcı sosyoloji anlayışını ortaya koymaya çalışırken, yeni sosyalleşme ve etkileşim süreçlerinin oluşumunda teknolojik belirleyiciliği dikkate değer bulup, buna uygun bir işgücü tanımlamayı da yapma zorunluluğu hâsıl oldu. Yeni iş gücü kavramlaştırması ise “sosyal iş gücü” olarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

**Millî Kültür  
Araştırmaları Dergisi**

**(MİKAD)**

CİLT 4 / SAYI 1  
HAZİRAN 2020

**Sorumlu Yazar  
Corresponding Author**

**Bülent KARA  
Niğde Ömer Halisdemir  
Üniversitesi, Prof. Dr.,  
[bkara@ohu.edu.tr](mailto:bkara@ohu.edu.tr)  
ORCID ID: 0000-0001-  
6021-085X**

**Gönderim Tarihi  
Recieved  
15.05.2020**

**Kabul Tarihi  
Accepted  
25.05.2020**

**Atf**

**KARA, B. (2020).  
Sosyolojinin  
Tamamlayıcılık Sorunu  
Ya Da Tamamlayıcı  
Sosyoloji, Millî Kültür  
Araştırma Dergisi, (4/1).  
22-37.**

## GİRİŞ

Dünya küresel toplum ulus üstü, ulus ve ulus altı tüm toplumsal yapılar birey, gruplar, yığınlar ve kategoriler olarak tanımladığımız tüm kesitler, Aralık 2019'dan beri ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Sorunun temeli sağlık gibi tanımlansa da bu tanım çok önemli, temel belirleyici fakat toplumsal gelişmelerin en önemli hususu, belki de eksik kalan hususu toplumsal yapımızın bu sorundan nasıl etkileneceği, ilişkilerimizin nasıl tezahür edeceği ve “Gelecekte bizi nasıl bir toplum modeli oluşturuyor?” sorusu ile karşı karşıyayız. Dünün bilgisiyle yarını inşa etme, ne kadar etkin ve tesirli olacağı ciddi sıkıntılı bir durumdur. Bu sıkıntılı sorunsalı aşmak için sosyoloji bilimine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç aynı zamanda sosyolojide de yeni bir yaklaşımın ortaya çıkmasına sebep olacaktır.

“Toplum bilimi diye adlandırdığımız sosyoloji bilimi, toplum ve insanın etkileşimini en ince ayrıntısına kadar incelemektedir. Peki toplum ve insan etkileşimi hep aynı seyrinde mi devam eder yoksa dinamik bir sistem midir? İşte tam bu noktada dinamizm konusunda, birçoğumuz yanılıya düşer ve olayları zamana ve mekâna göre değerlendiremeyiz. Bu yüzden bilinmelidir ki toplum ve insanın aksaklığa uğramış etkileşimi için kapsayıcı ahlaki, siyasi, ekonomik, normlar yoktur. Burada yalnızca insan ve toplum arasında ki soruna yönelmek yerine, insan - toplum etkileşimini ve burada meydana gelen sorunları birbirini tamamlayan bir tamamlayıcı olarak görmeliyiz. Toplumun oluşturduğu unsurları birbirinden ayırt edemeyiz. Nasıl ki birey toplumu oluşturan sosyal bir varlık ise bireylerin sosyal etkileşim ve sorunları da toplumu oluşturur. Toplumun oluşturduğu tüm unsurlar reel bir küme içerisinde toplanırlar. Bu sosyal etkileşim ve sosyal sorunlar toplumda birbirini tamamlayıcıdır.”

Sosyolojik bakış açısıyla baktığımızda sosyolojinin temel sorunu tamamlayıcılık sorunudur. Yeni bir alan olarak tamamlayıcı sosyoloji bakış açısıyla olayları ele almamızın vakti gelmiştir. Belki kriz buna bir fırsat, imkân tanıdı. Şöyle ki: Sosyolojinin konusu, amacı ve sınırları yeni toplumsal ağın yapısına uygun şekilde yeniden oluşturmalıdır. Dolayısıyla asıl sorunun “Sosyolojik olabilmesi için ne yapmalı?” sorusunu anlamlandırmakla eşdeğerdir. “Aslında, ne yapmalı?” sorunsalı sosyolojinin alt dalları üzerinde kendini var etse de her bir dal bunu dağıtarak anlamından uzaklaştırmaktadır. Bu uzaklaştırma kavramı aslında bugün karşılığı sosyal mesafe, iraklıktır. Çünkü sosyolojinin konusu sosyalizasyon, sosyalleşme ve bunun ortaya çıkardığı etkileşim ve ilişkileri tanımlama, anlamlandırma biçimi ise insanı ve toplumları var eden ihtiyaçları ve amaçlarını gerçekleştirme üzerine bir örgütlenme, bir toplumsal yapı, toplumsal mekanizma örgüt ya da ağ ilişkileri içerisinde kendini var etmek istese de bunu sağlamakta ciddi sıkıntılarımız var.

Bu sıkıntının temelinde aslında kriz ciddi rol oynuyor ya da bu kriz sosyolojinin esas sorunsalını da açığa çıkarıyor. Sosyolojik bakış açısı kendini tamamlayıcılık üzerinden var etmezse birey diğer bireyle, birey grupla, birey toplumla ya da toplum diğer toplumlarla ya da kültür ve kültürün etkileşimini oluşturabilecek tüm oluşumlar birbirini tamamlayamazsa her birinin eksik, yanlış, hatalı ya da konumundaki farklılıkları yeniden bir bilimsel veri olarak öne sürülebilmektedir. Açık arama ya da o sorunu giderme orayı tanımlama biçimi gibi yaklaşım, toplumların sorununu kamuoyuna deşifre etme ya da sorunu ele alış biçimimizde tamamlayıcı, var olma, diğerinin olumsuzluklarını öndeleme değil farklılıklarını bizim eksikliklerimiz olarak görerek tamamlama sorunu üzerinden yaklaşmazsak sosyal ilişkiyi, sosyalleşmeyi yeniden anlamlandırma da çok ciddi sıkıntımız olacaktır.

Sosyal ya da insan ilişkilerinin nasıl olacağını ihtiyaçlar ve amaçlar belirleyecek. “Korona virüs sonrası dikkat çeken ihtiyaçlarımız ve amaçlarımız ne oranda nasıl değişecektir?” Aslında farklılaşan, karmaşıklaşan ve çok sebepli belirleyiciliği olan sosyal ve onun tezahürü ilişkinin ana kaynağı ve belirleyiciliği büyük oranda tek bir sebep ya da bu tek faktörün ekseninde yeniden yapılanmaya doğru evriliyor. Öznenin benliğinin sosyali ve bu sosyalın tezahürüne kadar sadeleşirse yeni ilişki biçimi ve onun belirleyicileri de o oranda ihtiyaçlarımızı ve amaçlarımızı tesir altına alacaktır.

Sosyal mesafe ve karantinanın insanlığa öğrettiği en önemli şeyin kısıtlanmış davranışın anlamının sınırlı ya da anlamsızlığı olup özgürlük fikrinin her türlü ipoteği kaçınılmaz, karşı çıkılan bir eylemsellik olarak durmaktadır. İnsanın eylemselliğinin önemini, yeniden anlamlı ve onun tamamlayıcısı olduğu gerçeğinin tezahürünü de sağlayacaktır. Eylemselliği bu kadar önemli yapan ise eylem ile özgürlük arasındaki tamamlayıcı fonksiyondur. Buradan hareketle diyebiliriz ki davranış ile özgürlük arasında doğrusal ve tamamlayıcı bir pratik vardır. İnsanın özgürlük ideali onun vazgeçilmezi olup, yani insanın vazgeçemediği en önemli tamamlayıcı eylemi özgürlüğüdür.

Dolayısıyla her ne koşulda olursa olsun bizim bu sorunu çözebilmemizin temel şeyi sosyolojiye tamamlayıcı bir bakış açısıyla ele almak ve bu sorunu tamamlayıcılık üzerinden tanımlamaktır. Onun için bizim amacımız burada reçete anlamına gelecek kurallara oluşturmak, hedefe odaklanmak yerine sorun ile ilişki arasındaki tamamlayıcılığın farkındalığını açığa çıkarmaktır. Yani sosyal sorun ile sosyal ilişkideki izolasyonu, tamamlayıcılığının farkındalığını açığa çıkarmak lazım.

Tamamlayıcılık, her bir gündelik imgelemin ve eylemin okulla oransal ilginin belirlenerek onu kendi içinde tutarlı bir şekilde anlamlandırmaktadır. Bu kendini en çok toplumsal ağın sosyalleşme sürecini oluşturan etkileşimi sürecindeki inovasyonudur. İşte bu yeni durum, tam bir sosyolojik inovasyonu gerektirmektedir ki bu inovasyonun temel motivasyonu, belirleyicisi, dinamik gücü kendini tamamlayıcı bir anlayış üzerinden var eder.

Bir şeyi anlamlı kılan, var eden tamamıdır. Her bir eksik parçayı ne kadar niteliksel ya da niceliksel olarak akademik analize tabi tutarsak tutalım parça kendi içerisinde anlamlı gözükse de bu toplumsal yapıyı açıklamakta yetersiz kalıyor ve buradan ciddi bir sosyolojik analize götüremiyor.

“Peki tamamlayıcı olması, bütünleyici olması manasına mı gelir? Sosyolojinin bir başka sorunu da budur. Yine birçoğumuz tamamlamak ile bütünleştirmeyi eşdeğer görürüz oysa tam aksine birbirinden farklı desenleri yani sosyal rolleri bir yapbozun parçaları gibi bir araya getirip anlamlı bir bütün oluşturur, bütün içinde tüm parçaları anlamlandırırız.”

Tamamlayıcılık sorunsalı, bütünleştirmek değildir. Tam tersine farklı örüntülerin oluşturduğu sosyal rolün ne olduğu ile ne olması gerektiğini bir mana etrafında anlaşılır tanımlanır ve anlamlı olmasıdır. Sosyal rolün toplumsal yapıda olan-olması gereken boyutunun, ikili etkileşimin farkındalığının eylem düzleminde düşünselleşmesidir. Sosyallığın kendini yeniden konumlandırarak tamamlanmasıdır. Toplumun bütünüünü açıklamak için ayrıntılandırmak bir nesnenin bütün içindeki anlamını açıklamak ve buradan hareketle bütünü tamamlamak genellemektedir. Bazı durumlarda ise ters fonksiyon ile bunu yapmasıdır.

Şimdi karşı karşıya kaldığımız sorun da öznenin eylemselliğidir. Evde kal veya farklı bir toplumsal sorunun çözümünde ya da sorun olmaktan çıkarılıp toplumsal yaşamın amacını gerçekleştirecek dönüşte tamamlayıcı hale gelmesini sağlamak noktasında bireyin eylemselliğinin yani öznenin konumunu düşünsel anlamda izah etmektir. Çünkü sorun, korona tanımlamasının her birinde aşı bulunsa bile aşının amacı bağışıklık sistemini o virüse entegre etmek, tamamlamak. Sorun bugünkü toplumun doğanın bu virüsle tamamlanması, birbirini tamamlamasıdır.

“Burada önemli olan bir başka konuda toplumlara, toplumun sağlıklı ilerleyişini sürdürebilmeleri için toplumsal normlara ihtiyaç olduğunu ikna ettirmek ve kuralsızlığı önlemektir. Bunun sağlanabilmesi için ise inovasyonel bir gelişim gösteren dinamik normlar oluşturmak gerekir. Bir toplumun bütünlüğünü sorunsuz sağlamak için toplumsal normlara ihtiyaç duyarız. Bu normlar oluştururken en gerekli olan ise tamamlayıcılıktır. Tamamlayıcılık ile toplumun sürekli değişen ihtiyaçları, düzenleri ve değişimlerine uygun olarak meydana gelen normlar oluşturulabilir. Bu dinamizmin yönünü ve değişen yönler

içinde ki karmaşıklığın tutarlılığını ancak anlamlı bir bütün oluşturabilen tamamlayıcılık oluşturabilir.”

Toplumsal normun oluşabilmesi için tamamlayıcılık en elzem olandır. Kuralın, düzenin, gelişmenin, değişimin, istikametinin hangi yönde olduğunun tespiti kadar yönün kendi içinde tutarlılığın, imkânının varlığını temeyül safhalarının temelleme etmesinin asgari müşterekinin içselleştirme sürecinin dikotomisinin hikâyelendirilmesidir. Kuralsızlığının kural haline gelmesinin önlenmesi sürecidir. Öyleyse sosyolojinin temel sorunu olarak çıkan sosyalleşme, yakınsama ıraksamaya dönüşüp mesafe koyma, izole olma söz konusuysen bir diğer şeyi ön plana çıkarıyor; kontrol, sosyal kontrol. Yapmış gibi olan eylem-aktör ilişkisinin yeniden tanzim edilerek toplumsal ağ merkezli animasyonlaştırmasının sağlanmasıdır. Toplumsal ilişkilerin normlaşması günümüzde en etkin animasyon olarak mümkündür. Gerçek ve gerçeğin gölgelerinin toplamı total oluşturmak, animasyon ağı olarak kabulün arttırmasını bir sorun olarak mümkünleştirmektedir.

Mülkiyetin, cinsiyetin ve toplumsal eşitsizliğin meydana getirdiği çatışmacılığın meydana getirdiği çatışma ve bu çatışmanın ortaya çıkardığı, anlamsızlığı ortadan kaldırıp yeniden üretmenin belirleyiciliği, toplumsal tamamlamadır. Mülkiyetin dağılımı üretim ilişkileri ile birbirini tamamladığı, karşı cinslerin varlığı biri diğerini anlamlı kıldığı sürece var olabileceği ve her türlü çatışmanın tüm fonksiyonlarını oluşturan kurumsal ve bireysel unsurlarının birbirini tamamladığı olgusu ile ancak yeni toplumsallaşmayı ve yeni üretim ilişkilerinin oluşumunu yeni toplum modeliyle anlamlı anlaşılır olarak tanımlayabiliriz

Bugün sosyalizasyon sonucunda öznenin yeniden eylemselliğinin kurallara bağlı gelişme süreçlerinin tümü bir animasyon olarak karşımızda durmaktadır. Önemli olan bu animasyonun sosyolojik açıklamasını ve izahını yapabilmek sürecidir. Bunun içinde tamamlayıcılık üzerinden gitmenin gerekli olduğunu düşünmekteyim.

Eylemin akılla ilişkisini tamamlamak etkileşme, dönüşme sürecinin her aşamasının anlamlandırmasıdır. Çünkü genel sosyal olayların sorunsalı olarak görünen en çelişkili durum gerçeklikle-imgenin tamamlandırılmasıdır. Tamamlayıcılık bunun için gereklidir.

Unutulmamalı ki eylemin akılla denklediği merkezin en fenomen izahı kendini yalnızlıkta açığa çıkarır. Kişi, kendini bu zamanda tamamlar yetkinleşir ve yeniden yeniden var etme hedefine yönelir. Etkileşimin etkin eylemi olarak kişide var ettiği silsilelerin başlangıcı yalnızlıktır. Akıl saklanmakla kendini var eder.

“Normlar oluşurken var olan gerçek roller ve varmış gibi görünen gerçeklerin gölgeleri bir arada görülür. Yani realist ve sembolist düşünceler birbirini tamamlar. Gerçekleşmiş ve gerçekleşebilecekler birlikte baz alınır. İnsan bunları yaparken duyusal yönü

bir tarafa bilişsel yönünü bir hayli kullanır. Oluşturduğu sarmalları bir mantığa oturarak güvenirlilik ve geçerliliğini arttırır. Bunu yaparken aklına sığınır. İnsan akli ise kendini en çok serbest ve yalnız olduğu ortamlarda ortaya koyar. Birey böyle zamanlarda kendinin yani aklının farkına varır ve aklını yönetip yetkinliğini ortaya koyabilir. Akıl ve onun beraberinde gelen mantık ihtiyaç olmayıp odaklanmayınca gizlenmeye devam eder.”

Birey saklanarak kendini doğayla ve sosyal çevresiyle var ederek tamamlar. Eylem bir zorunluluk halidir. Bu hayatın her aşamasında geçerli bir kuraldır. Engellemede tahlil ve ereksel zorunluluktur. Ölüm ise mutlak amacın saklanmasıyla başka bir şey değildir.

İnsan eylemin amaçsal sapmalarını saklamak için yaşamı kurgular ki bu tamamlayıcılıktır. Dolayısıyla sosyoloji bilim olarak burayı anlamlandırılmalıdır. Aktör eylemi manipüle ederek amacını gerçekleştirir. Manipülasyon imajı yaratan bilimin köprüleşmesidir. İmaj sosyal bağı böylece imar ederek eylemselleştirir ve kendi algısını yaratarak oydaşlığını artırır ya da azaltır.

“Peki saklanan insan akli kendi başına sosyalleşebilir mi? Burada zıtlıkların çekiciliğinden faydalanıp kendini tamamlayan birey doğasıyla ve sosyal çevresiyle birbirini tamamlar. Sürekli hareket halinde ve etkileşim içinde olan bireyin hareketleri engellemez. İnsan doğası gereği etki tepki içerisinde bulur kendini. Bütün parçaların birleşmesinden daha fazladır ve sosyoloji tam anlamıyla buna tekabül etmektedir. Realist ve sosyalist düşüncelerin birleşmesi aslında Realist ve sosyalist düşüncelerin birleşmesi aslında toplumdan beklenen normların arkasında yatan etmenlerin tamamını oluşturmasıyla mümkün olur. Bu da toplumda gerçekleşen ve gerçekleşmesi beklenen kuralların zamanla toplumda oluşması beklenir. Zaten bir anda normların topluma uyarlanması mümkün olmaz. Duyuşsal ve bilişsel yönümüzü normların uygulanmasında kullanırız. Çünkü insanoğlu bazen aklın yanında duyularla da olaylara yaklaşır. Çünkü insanoğlu yapısı gereği bazen duygusal bazen de mantığıyla kurallara yaklaşır. Bu kurallar aslında toplumda kabul görünmesini bekleyen olgular bütününden ibarettir. Toplumda tüm bireylerin kimlikleri bu normlara uymasıyla değişime uğramaktadır. Sebebi ise kimlik kişinin karakterinin şekillenmesindeki ön koşuludur. Bu kuralları uyguladıkça kimlikte değişim meydana gelmektedir. İnsanların etki tepki ilişkisinde normlara cevap vermesiyle akıldaki zıtlıklar da örtülür yani birbirini tamamlamış olur. Burada aslında bir nevi duyuşsal yönde devreye girer. Birbirlerini tamamlaması olasıdır. Çünkü hem mantık hem duygular normlarla birleşir. Uyumlu hale gelir.”

Her bir olayın kendi içinde doğası ölçülebilir olması, ancak her olayın diğeriyle bağı kadar kendi içinde tamamlanmasına bağlıdır. Hızlı ve belirsizlik bunu günümüzde mümkün

kılmakta, bu durum sosyal olanı anlaşılır-açıklanır kılmaktan alıkoymaktadır. Tamamlayıcılık, bir şeyi yan tesirlerini dikkate alarak, kendi içinde kapalı devreler oluşturarak, tesiri kendine hapsederek yapmaktadır. Günümüz toplumlarını analiz ederken varılan kati tavır hayatın hızlı, akışkan eylemselliği, hızın ve akışın özellikle düzenli olmadığı karmaşık, ters asimetrik. Yer yer girdaba dönüştüğü toplumsalı anlamlandırmak–anlamak için tamamlayıcı olmaya duyulan ihtiyaç sosyal bir gerçektir. Anın–bağlamıyla ilişkisinin anomaliye dönüştüğü bir toplumsallığı açıklamak ve yorumlamak parça- bütün ilişkisini ancak tamamlayıcı bir anlayışla sosyolojik çözüme kavuşturabiliriz.

Tamamlayıcılık öyle bir şeydir ki; eksik olanın kıyası ile elde edilebilecek ölçümlerin idealizesidir. Teknoloji bir ikame değil, tamamlayıcı olarak yeniden üretime tabii tutulmalıdır. Teknoloji, insanı ve doğayı tamamlayıcı olarak yeniden üretim ilişkisi içerisinde olmalıdır. Örneğin bilişim teknolojisi ve onun yarattığı uzaktan eğitim, bir kurum olarak örgün eğitimin tamamlayıcısı olmalıdır. Teknolojinin kuşatmasını yarmanın, tesirinin tüm olumsuzluklarının bertaraf edilmesi teknolojinin son ilişkisini tamamlamakla mümkündür. Toplumun krizinin aşılması, teknik kapalıktan sosyal açıklığa yeniden ulaşılmasıdır. Bu ancak teknolojinin-sermayenin sınıfsal ve statü olarak bireyleri ve toplumu kuşattığı tüm katmanlardan yeniden tamamlayıcılığı sağlamakla mümkündür. Uğraşarak düzeltilemeyen tüm süreçlerden vazgeçerek gerçekleştirmekle mümkündür. Bu sözü temel ilke olarak kabul etmeyenler hayatın (covid-19 gibi) esiri olacaklar ve mutluluğu toprağa gömeceklerdir. Mutluluk toprakta değil ruhta yeşerir. Yani mutluluğun toprağı ruhtur. Tamamlayıcılık ruh ile bedeninin yeniden dengelenmesidir.

Radyo, televizyon ve gazete gibi merkezi iletişim araçları, modern birey üzerinde özgür bir birey olabilme yetisini kısıtlamaktadır. Merkezden tekel olarak üretilen iletişim biçimi bireyleri tek tip davranmaya zorlamaktadır ya da aynı kalıplar üzerinde parça parça düşünme ve davranmaya zorlamaktadır. Modern insanın özgürleştirici yönünde inanılan algı aslında merkezi iletişim araçlarının ya da büsbütün olarak modern sistemin topluma inandırdığı bir yanılgıdır. Bu yanılgı modern bireyi özgür oluşuna ikna etmekte fakat onu Weber'in değimiyle bürokraside demir kafesi içine hapsedmektedir. Tamamlayıcı sosyoloji bu kafesi kırarak hapsolmaktan kurtulmanın arayışındır.

Bu merkezi iletişim araçlarının ürettiği ve ardından topluma pompaladığı davranış modelleri birey üzerinde bir uyulması gerekli olan bir vazifeyi de zorunlu kılmaktadır. Bu vazife yine toplumun kendisi tarafından sıkı bir denetime tabii tutulmaktadır. Tamamlayıcı

sosyoloji modelin dışına çıkma arayışıdır. Bu modelin dışına çıkma cesareti taşıyan bireyler toplumdaki bu denetleme mekanizmasını karşısında bulmaktadır. Toplum, merkez tarafından kendisine dayatılan bu modelin zamanla muhafızı haline gelmektedir. Dolayısıyla modern birey sistem tarafından hiç olmadığı kadar sıkı bir denetime tabii tutulmaktadır. Bu durum Postmodern karşıtlığı bir düşünce sistemini ve modelini oluştururken bireyin adeta toplumun sıkı denetiminden kurtulmak için postmodernliğe bir kurtarıcı ilah olarak sarıldığı ve koşulsuz emirlerini yerine getirdiği gözlemlenmektedir. Fakat unutulmamalıdır ki postmodernlikte bireyi bu olgudan kurtarmak değil, modernliğin girdabının yarattığı olumsuzlukları telafi ve tamir etme sürecidir. Bu telafi ve tamir palyatif tedbirlerle son çeyrek yüzyılda kapitalist üretim ilişkileri içerisinde toplumun tüm çevrelerinde hissetmekte, adeta yeni sunulan her bir şey bir paradigma olarak kurtuluş reçetesi ya da yeniden toplumun kendini var etme kabulü içerisinde bir olguyla karşılanmakta fakat ne yazık ki her bir olay belirli bir gerçekleşme süreci içerisinde eskiyi aratır ya da eskiden daha kötü olur. Tüm bunlardan kurtulmak nesnel olan bu üretim araçları ya da ilişkilerinin modernlik-postmodernlik süreci içerisinde tamamlayıcı bir anlayış içerisinde toplumsal gelişmeyi dikkate alarak açıklamak, toplumun her bir faktörünü diğeriyle ilişkilendirerek tamamlayıcı bir anlayış üzerinden yeniden yorumlamak, tanımlamak, açıklamakta yatmaktadır. Bu durum toplumsal denetim mekanizmalarının değişim ve dönüşümünü zorunlu kılarken bu değişim ve dönüşümün toplumsal yapıyı yozlaştırdığı ya da çözülmeye uğrattığı anlamlı bir gerçek olarak karşımızdadır. Tamamlayıcı sosyoloji anlayışı, yapının tamamını göz önünde bulundurarak onu anlaşılır ve anlamlı hale getirirken kaosu önce dengeye getirme sonra da toplumsalı kendi içinde sosyal ilişkilerini ve bunu oluşturan bütün yapı araçlarını yeniden üretip tanımlayarak anlamlandırma sürecidir.

Geçmişten bu yana gelen uygulamaların sürekliliği toplumsal yapının anlamlı kılınması için süregelen şeylerin tamamlayıcı anlayışla ele alınması gerekmektedir. Toplumsal yapılar arasında karşılıklı bir bağımlılık vardır. Bu bağımlılığın akademik bir analizle gerçekliğe kavuşması ancak bağımlılık ilişkisinin tamamlayıcı olması ile mümkündür.

Tamamlayıcı sosyolojide bilginin kaynağı kadar onu temellendirmekte önemlidir. Ancak en önemli yol bilgiyi tamamlamaktır. Bu tamamlamaya yapacak yegâne şeyin ta kendisi ise kıyastır. Kıyas, aklın gıdasıdır. Olayları temellendirirken kıyaslayarak tamamlandırmak, tamamlayıcılığını sağlamak vazgeçilmez bir unsur olarak karşımıza çıkıyor. Temellendirme ve kıyas tamamlayıcı bir unsur olarak yanlış, eksik, hata, suç, farklılık,



ötekileştirme, izolasyon, dışlama, damgalama gibi kavramlar yerini özdeşleşme, oydaşma, ait olma, birleşme, var olma, gerçekleşme vb. kavramlara bırakmalıdır. Kıyas yaparken de dikkat edilecek en önemli husus işin mahiyeti gereği kıyasın adaletli, ölçülü ve sosyal gerçeğe uygun yapılmasıdır.

Siyaset sosyolojisi açısından tamamlayıcılık dördüncü dünyanın gerçeğinden hareketle, gelişmiş, gelişmekte ve geri olanlarla birlikte tutunamayanların ya da hiç gelişemeyeceklerin gerçekliği varlığıyla birlikte küresel, bölgesel ve ulusal söylem-eylem ve tüm paylaşımların form değiştireceğinin varlığı olarak kendini göstermektedir. Siyasal davranış ve katılımların Anadolu’da var olan “ Bizim yemlikte yemlenip başkasının folluğuna yumurtlamak” sözünün kendini siyasal aktörler açısından yem-folluk ilişkisinin sınırlarını değiştirmeye yönelecektir. İçe dönük yeniden siyasal inşayı önelemede şeklinde tezahür edecektir.

Tamamlayıcılık yaşamsal tüm döngü dinamiklerinin (toplum-doğa) ikileminde oluşan yaşam fonksiyonlarının (ilişki-çıkar-amaç) tıpkı kar taneleri gibi birbirine benzemeyen, yağarken birbirine hiç değmeden eylemselliği gerçekleştirmesidir. Bu gerçekleşmenin sonunda o tüm ihtişamıyla doğal kendiliğinden oluşan güzelliğin oluşmasıdır. Önemli olan bu güzelliğin kalıcı olmasını sağlamak ve onun yeniden güzelliğini bozmamaktır.

Bilimsel gelişmelerinin yönünü belirleyen en önemli şey, toplumsal değişmedir. Bu değişimler yeni bakış açısının oluşmasına yeni yönelimlerin meydana gelmesine sebep olabilmektedir. Bu bakış açısı özellikle toplumsal bakış açımızdan ve onu anlamlandıran akıl ilişkilerinde öncelenmektedir. Tarihsel tüm süreçlerde toplumsal değişmeyi sağlayan olaylar ve olgular sosyoloji biliminde yeni bakışları ortaya çıkartmış olup bu bakış açıları yeni paradigmalara varlığını tartışmaya açarak kendi yolunu çizmiştir. Günümüzde de karşı karşıya kaldığımız toplumsal değişme yeni bir bakış açısını zorunlu kılmaktadır. Bu bakış açısı aynı zamanda yeni bir bilimsel anlayışının dimağlarına yolculuğu sağlarken yeni bilim dallarını ya da alt dallarını da zorunlu olarak ortaya çıkarmaktadır. Bu bilim dalı ya da alt dalının oluşumu mesleki yeni iş gücü tanımlamasını da beraberinde getirmektedir. Bu makalemizde bunun kısa bir panoramasını yapmaya çalışacağız.

Değişimin ortaya çıkarttığı yeni toplumsal yapıların oluşumunu neden-sonuç ilişkisi içerisinde ele almanın yanında ortaya çıkan toplumsal olgunun belirsizliklerinin

sınırlarını içselleştirilerek toplumun yeni düzenliliklerinin devamlılığını müşterek akılla istikrarının mümkünlüğüne ışık tutmaktır.

Tamamlayıcılık bireyin istek-amaç-ilişki ve tüm düzenliliklerinin duygularından çok aklına dayanmasıdır. Duygularının (nefsinin- zevklerinin) aidiyet oluşturmamış tüm eylemselliğinin yeniden sosyal kontrolün bir işlevi olarak nesneyle ilişkisinde yani sosyal oluşumunda aklın unsurlarının işlevselliğinin belirleyiciliğinin yeniden eşitler arasında öncü olmasıdır.

Toplumsal değerlerin oluşmasında olduğu kadar değişip gelişmesinde toplumsal değişimin belirsizliği toplumsal ilişki ve bunun oluşturduğu düzenliliği önemli oranda olumlu/olumsuz etkilemektedir. Küresel tüm çıkarımlar belirsizliği arttırırken genelde dini değerlerin (özelde inanç değerlerinin) rolünü dominant ya da baskın olması yönünde bir gelişmeyi öncelemiştir. Değerlerin inanç değerleri üzerinden tanımlanarak, anlamlandırılması adeta toplumsal mühendisliğin sihirli maymuncuğu olarak kullanılmasını sağlamıştır. Sosyolojik bir gerçek vardır ki dini değerlerin bu eksen belirleyiciliği aktörel tüm toplumsal yapılarda toplumun diğer değerlerinin değişimini ve bu değişime bağlı gelişimini sınırlamaktadır. Özellikle de toplumla ilgili değişim ve gelişmeleri etkileyen toplumsal ilişkileri düzenleyen toplumdaki güç ve güç ilişkileridir. Bu güç ilişkilerini tanzim edenler, toplumu var eden tüm değerleri tamamlayıcı unsur olarak anlamalı, anlamlandırmalı ve yeniden tanzim etmelidir. Verili değerlerin yeniden üretilmesinde inanç değerlerini temel belirleyici olarak etkinleştirmek toplumsal değişimin yönünü negatif yapacağı gibi toplumsal çözülmeye sebep olmaktadır. Toplumsal değişimin yarattığı yapılardaki bu belirsizlik bireyler de ve bireylerin sosyalleşmesinde yeniden sosyalleşmeyi sağlarken ya da anlamlandırırken bu toplumsal olguyu dikkatten kaçırmamalıdır.

Bütün bu sosyalleşme süreçlerimizin oluşmasında etkin belirleyici ve idealize rolü olan değerlerin etkin belirleyici ve idealize rolü olan değerlerin yeniden sosyalleşmemizi sağlarken karşımıza çıkacak en önemli toplumsal yapıdaki normallik kavramlaştırması ve pratiği mutlaka değişecektir. Eskiden aslında normal olarak kabul edilen fakat gerçekte normal olmayan alışkanlıklarımız davranışlarımız gerçekten normal olacak. Örneğin el ve yüz yıkama temizliği gibi. Bunun yanında normal dışı ilişkilerimizde normal olarak toplumsal norm haline gelecektir.

“İnsanlar toplumsal hayatı en normal günlük etkinlikler sırasında, ilişkilerinde hem şekillenir hem de yeniden şekillenir. Bundan hareketle insan ilişkilerini dönüşümsel olarak tanımlamak yerinde olacaktır. Toplumsal sistemin içerisinde, sistemin yapısal özelliğinden hareketle toplumsal davranış şekillerinin zaman ve mekan içerisinde sürekli olarak yeniden

üretildiğini görmek mümkündür. İlişkilerimize değinirken asıl olan ilişkilerin ana kaynağı dildir. Dil etkinlik formudur. Bireyler dili hem kullanan hem de üreten pozisyonundadır. Dolayısıyla dil bizi ilişkiler ve etkileşim içerisinde tutan bir argümandır. Burada birey hem etken hem de edilgen konumundadır. Foucault; dönemselsel olarak toplumsal yapıların bir bilinçsel bitiş olduğunu söyler. İlişkilerimiz de anlam kayması yaşarız. Bu da anlamın sürekli üretildiği ve zorunlu olarak etkileşim içerisinde olacağımızın zorunluluk halidir. Postmodern zaman dilimi içerisinde zaman ve mekanın sıkışması bireylerin artık çoklu mekan ve çoklu zamanlarda yaşamasına sebep olmuştur. Toplumdaki ilişkileri kuran ve devam ettiren bir devletten bahsetmek mümkün yani koruyucudur tahakküm kurar ve biz bunu işte içselleştiririz. İçselleştirme dediğimiz şey de zor olan durumun rızaya dönüşümüdür. Nasıl oluyor da bir toplumsal konu hakkında düşünüyorum ya bu düşündüğüm şey yanlışsa, değişirse, neden böyle düşünüyorum? Bizler gündelik yaşamımızı yüzyıllar üzerine kurulmuş bir yapının çatısının belirlendiğini düşünemiyoruz. Bu yüzden düşündüğümüz ve ilişki içerisinde bulunduğumuz şeyler bize doğru( meşru ) gelir. Toplumla- birey arasında özne ile nesnenin arasındaki dikatomik ilişkilerin modernizmin vermiş olduğu dualiteyi ortadan kaldırmak istiyor. Toplumsal yapının içeriğinin ne olduğuna bakarak, toplumların homojen olmadığı kanaatine gelirsek dışlanırız, çünkü toplumlara genel nitelik koyamayız. Bir toplum nasıl oluşur? Toplumsal diye gördüğümüz şeydeki kolektifliği yaratan sistemde herkes eşit mi? toplumsal yapıyı oluşturan parçalar arasındaki işlevlerde bir eşitlik görebiliyor muyuz? gibi sorularla hareket edip cevaplarını bulmaya çalışalım. Toplum; etnik bağlardan gelirse etnik olmayanları, sınıfsal bağlamdan gelirse sınıfı olmayanların mutlaka bir grubu dışlayarak kurulabilir yani bir ötekinin varlığıyla anlam kazanır. Toplum diye kurguladığımız yapının dönüşümüne baktığımızda o toplumsal yapının içerisindeki bizim özel biçimimizden çıkıp başka yönlerde gitmemiz işbölümü fikrinin gelişmesini, onunla aile formuna dönüşmesini sağlıyor. Adorno; “toplum dediğimiz şey bir tözden değil, kültürel inşadan ibarettir.” der. O kültürel inşa içerisinde her birimizin kimlikleri, kendi kimliklerimizin ilişkileri devletin genişlemesi ve bireylerin toplumsal yapıda ki işlevleri ile belirlenir. Toplum bireyi temsil eder birey toplumu değil. Toplumsal yapı bizim toplumsal işlerliğimizi kendi ekonomik ilişkilere uygun hale getirir ve sürekli dönüştürür ve değiştirir. Toplumsal ilişkileri üretim ilişkilerinden bağımsız düşünmek yanlış olur. Sürekli bir dönüşüm içerisinde olurken üretim ilişkilerine bağlı olarak sürekli bir toplumsal örgütlenme modeli içerisinde oluruz. Birey toplumsal ilişkilerin de bu ortak paydalara, değerlere sahip, aynı üretim ilişkilerinde olan bireylerle etkileşim halindedir Buda şunu gösterir ki, toplumsal yapıda ki sınıfsal konumlarımıza bağlı olarak geliştireceğimiz ilişkiler sınırlı ve türdeştir. Yani aynı sınıfsal durumda olan insanların gireceği ilişkiler bir ortak yaratacaktır. Toplumsal yapı artık sınıfsal kökenlere göre ayrışacağı ve mülkiyet ilişkisinin korunmasından dolayı toplum oluşur. Modernizm bizi evrensel bir tek soyutlanmış toplumsal model yapısına taşır. Postmodernizmde ise bireyler birbiriyle ilişki olarak vardır. İçerik olarak o ilişki üzerinden, ilişki varsa içerik vardır. Bizim biyolojik yaratıklar olduğumuzun ve bedenlerimizin bizim için çok önemli ve dönüşümsel ya da toplumsal insan eyleminde çok merkezi bir yer tuttuğu ve bütün toplumsal etkileşim bedensel varlığın yapısı ve o yoldan ifade edilir.”

”İlişkisel sosyoloji, toplumsal hayatı toplumsal ilişkileri inceleyerek araştırır. Bu ilişki araştırmalarını sosyologlar tarih boyunca birbirinden farklı çeşitli nesnelere odaklanarak tanımlanmıştır. İlişkisel sosyolojinin önemli düşünürlerinden biri olan Bourdieu da ilişkisel sosyolojiye farklı bir boyut kazandırmıştır. Bourdieu, ilişkisel düşünürken, benzerlik ve farklılıkları birbirine bağlayan anlamların ilişkisel biçimlerini ortaya koymak amacıyla kültürel anlamlara odaklanmıştır.”

“Elias ise birey ve toplumun oluşturduğu ilişkiyi, birey ve toplumun birbirinden kopmayacak olan bağını açıklamak için mevcut sosyolojik kavramları yetersiz bularak üzerinde çalıştığı “Figürasyon” kavramıyla açıklamaya çalışmıştır. Figürasyon kavramı ise insanın tek başına var olamayacağını, başka ilkişkiler olmazsa anlamlandırılmayacağını yani insanın diğer nesnelere birlikte varlığını kabul ettireceğini açıklar.”

“İnsan yaşamının kilometre taşlarını oluşturan insan ilişkilerini düşünecek olursak birey ve onu oluşturan toplum (nesne) birbirine bağlıdır. Birey ve toplum birbirinden ayrı kalır karşıt varlıklar olur ise birey kendini toplumun bir parçası olarak göremez bu da bireyin kendini anlamlandırıp değerlendirmesine engel olur. Böylelikle sosyal mesafeler oluşarak, toplumu ve onu oluşturan unsurları, başta birey olmak üzere olumsuz etkileyecektir.”

“Toplum ilişkilerinde insanları birbirine bağlayan toplumsal roller de ilişkisel sosyolojide önemli bir yer kaplamaktadır. Toplumsal rollerimiz bizlerin kimliğini nitelendirmek için kullanılır. Örneğin öğretmen olan bir birey toplumda anılırken öğretmen bey ya da hanım olarak tanınır ve bir öğretmenin niteliği artık o kişiye aktarılmış olur.”

“Toplumsal rollerimiz bazen olanı yansıttığı kadar olmak istediğimizi de yansıtılabilmekte toplumu yanılgıya da düşürebilmektedir. Bu konu da Goffman’ın örneğini verebiliriz. Goffman’a göre yaşam bir tiyatrodur ve insanlarda bir oyuncudur. Sahne arkasında ne olmak istediğine karar veren birey sahne önünde onu canlandırmaktadır. Daha somut bir örnek verecek olursak, birey kendisini sosyal mecralarda arz ederken olmak istediği kimliğini sunar. Gündelik yaşantısında ise olmak istediği role bürünmek için sahne arkasında hazırlıklar yapar.”

“İnsan doğası gereği beğenme ve beğenilmek arzusuna sahiptir. Birey içinde bulunduğu yaşam alanını, ilgi, alaka, duygu- düşünce ve tutumlarını cezbedici görseller, sesler ve metinler halinde paylaşarak kendini çekici hale getirir. Böylelikle beğenilme arzusu giderilmiş olur ayrıca olmak istediği kimliği de yansıtılabilir. Birey kendini paylaştığı gibi kendisini lanse eden profilleri de takip ederek beğendiği rolleri de tekrar edebilir.”

“Bireylerin sosyal mecralarda paylaşmış oldukları görsellerin oluşturduğu mekanlar ve kimlikler sosyolojiye kazandırılan “Habitus” kavramının somut ve görsel halini yansıtır. Sosyal ağlar toplumu aynı anda birçok durumdan haberdar etme, bir araya getirme gibi birçok faydası olduğu gibi insan ve doğa ilkişisini olumsuz etkilemektedir. İnsanın doğaya hükmetme arzusunu arttırmaktadır.”

“Bourdieu gibi Mohr da ilişkisel sosyolojiye farklı bir boyut kazandırmıştır. Bourdieu ideaları, maddelerin oluşturduğunu söylerken, Mohr’a göre düşünce ve madde birbirini karşılıklı olarak oluşturur. Yani teoriden uygulamayı bir arada yürütme söz konusudur.”

“Burada görülüyor ki, birçok sosyoloğun görüşünde bireyin sosyalleşmesi ve toplumda kabul görmesi için normlara uyulması gerektiği noktasında birçok noktaya değinildiği görülmektedir. Normlar toplum içinde değişime uğrayabilir. Bu yüzden sosyalleşen bir birey yeniden sosyalleşme yoluna gitmezse toplumda dışlanmaya neden olur. Bu yüzden bireyin teknoloji, değişme, kentleşme, evrilme vs. gibi faktörlerde ortaya çıkan izolasyonu yenerek yeniden sosyalleşme yolunda adımlar atması gerekir. Zaten her sosyolog her toplumu farklı yorumlar. Çünkü her toplumun normu farklılık gösterir. Tabi her normlara uymak şarttır. Yoksa bireyde sosyalleşme ilerlemez. Sabit kalır yada durur. Sosyologların belirtmek istediği şey tüm toplumun koyulan tüm normlara uyması ve bunun ışığında kendilerini sosyalleşme yolunda geliştirmelidir. Bu sosyalleşme değişim ve dönüşümle kendini ortaya koyar. Bu yüzden tamamlayıcılık önemli ve gereklidir. Sebebi ise toplumda değişim ve dönüşüme uyan ve uymayanlar da tamamlayıcılık söz konusu değildir. Bu yüzden herkes uyarak tamamlayıcılık gerçekleşir. Tüm toplumdan beklenen şey; normlarla birlikte değişim ve dönüşüme ayak uydurmak ve gelişimi sağlamaktır. Toplumda yapılan gündelik imgelemler veya eylemler belirsizlik sonucunu doğurmamalıdır. Burada anlatılmak istenen asıl mesele, toplumdaki eylemlerin akışkanlığı ve hızının düzenli olmasıyla birlikte karmaşık, çetrefilli toplumsalı anlamlandırmaya çalışmak ve anlamlandırmak için tamamlayıcılığa duyulan ihtiyaç toplumun sosyal bir gereği ve gerçeğidir.”

## SOSYAL İŞ GÜCÜ

İş gücü tanımlamaları, sembolik etkileşimde sosyolojik ve sınıfsal özellikleri itibari ile yakalarıyla sembolleştirilirler. İşbölümü ve buna bağlı iş ilişkileri açısından iş görenler(emeğiyle geçinenler, hizmet üretenler, işçiler) mavi yakalılar, beyaz yakalılar ve gri yakalılar olarak tanımlanmaktadır. Sosyal iş gücü açısından iş görenler ise renkli yakalılar, çoklu yakalılar (iki yakası bir araya gelmeyenler, yakası tutulamayanlar) ya da en anlamlısı bizim açımızdan “**yakasızlar**” olarak adlandırılarak tanımlanmalıdır.

Tamamlayıcı sosyolojinin sosyologlara yüklediği en önemli görev bu işleri yerine getirirken ona uygun yeni bir mesleki formasyon ve nosyon yaratmaktır. Çünkü eskinin sosyolojik olarak yeniyte zahürü mesleki olarak da sosyoloğa yeni bir iş gücü tanımı

yüklemektedir. Kanaatimce bu yeni iş gücü sosyal iş gücüdür. Dolayısıyla sosyal iş gücü tanımı önemli bir kavramlaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik gelişme ve buna bağlı tüm değişimler bireyi kuşatarak kendine bağımlı bir yaşama deseni oluşturmasını zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk özellikle bireyin sosyalleşme ve yeniden sosyalleşme sorununu öne çıkarır. Çünkü yeniden sosyalleşmeyen birey sosyal varlık olma niteliğini yitirmeyle yüz yüzedir. Bu sorunun çözümü emeğin yeni evrilmeye tabii tutularak bu arızı durumu bertaraf etmeye yönelik bir iş gücünü adeta yeniden keşfetmeye bizi mecbur kılmaktadır.

Sosyal iş gücü, emeğin niteliğinin bireyi sosyalleştirmede etkin kullanımını temine ve yeniden üretmeye çalışan iş gücüdür. Yeniden üretim prosesleri içerisinde temel ve vazgeçilmez bir iş gücü olarak tanımlanmalıdır. Bunun arz-talep ilişkisinin tezahür alanını toplum oluşturur. Belirleyicisi birey-toplum ilişkisi etkileşimlidir. Bireyin teknoloji, değişme, kentleşme, belirsizlik gibi faktörlerin yarattığı izolasyonu yenerek yeniden sosyalleşmesini sağlayan her türlü yeni üretim faktörlerini içermektedir. Bu sosyal vaka yeni meslek trendinin ortaya çıkmasına yol açacak sosyolojik gelişmelere ihtiyaç duymaktadır. (Sosyal izolasyon adeta yukarıda belirttiğimiz belirsizliklerden çocuğu korumak için aile tarafından günümüzde tek kurtarıcı olarak görülmekte ve toplumsal denetimin en yalın şekli olarak karşımıza çıkmaktadır.) Bu parantez içindeki örnekte olduğu gibi bu olgu-olay kıyasının ortaya çıkardığı yanlışlığı ancak sosyal iş gücü kullanarak ve bu iş gücünün tek vasıflı formasyonuna sahip sosyolog tarafından amacına uygun çözüme kavuşacağı bilinmelidir.

Bilgi toplumunun bir sonucu olarak ortaya çıkan, bilginin güç ve bireyi tanımlayan, ona statü katan, varlığının tahayyülünü sağlayan, tözünün ürünü olan benlik adeta kapalı devre çalışmak zorunluluğu hissetmiştir. Bunu aşmak için bir “öğreticiye” ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın-amaçla dikotomisinin, açmazının anlamlandırılması sosyal iş gücünü zorunlu kılmaktadır. Teknolojik tortuların bireyde yarattığı tüm olumsuzlukların manipülasyonu bertaraf edilerek bireyin sosyalliğini ön plana çıkarma işidir sosyal iş gücü.

Sosyal işgücü tanımı gereği her türlü harcanan emeğin bir yeniden sosyalleşme ve buna bağlı üretimin yeniden sermayeye dönüşmesinin karşılığı olanı tamamladığı süreçte toplumun emek değerinin anlamlı olması mümkün olacaktır. Bu ise ön koşullu tanımlanan yeni emek türünün artı değer yaratması prosesleriyle mümkündür.

Sosyoloji işgücünün ortaya çıkması en çok emeğin ikamesini zorunlu kılmıştır. Bir yandan teknolojiye gelişmeler insanın boş zamanlarını artırırken diğer yandan bu zamanın

nasıl doldurulacağı insanoğlunun karşı karşıya kaldığı temel çıkmazların başında geliyor. Belki de sosyal işgücü çıkmazın panzehiri olarak anlaşılmalı yani boş zamanların ikamesi olarak görülebilmelidir.

Sosyal işgücünde harcanan emek diğer insanın kendi öz ihtiyaçlarına denk gelecek şekilde organize edilerek bireyin günlük pratiklerinden başlayarak kaydı hayat ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılmalıdır.

Örneğin; sosyal medyada ortaya gelen emek iyilik; ortak çıkarların birlikteliği yol göstericilik gibi faaliyetlerin ortaya çıkardığı her türlü eylemsellik yine bireye emek karşılığı olmak üzere onun yararına ihtiyaçları karşılanmak üzere kullanılabilir.

Bu durum bir yandan da bireylerin sosyal medyayı fayda-iyi ekseninde kullanmayı özendirerek olumsuzluklardan arındıracak bir işleve dönüştürebilir. Aynı zamanda sosyal medya kullanımında özendiricilik yanında bir sosyal kontrol aracı olmayı da teşvik edebilir. Şöyle ki olumsuz kullanılmayı denetleyen ondan alıkoyar ya da kötü yaklaşımları birer taraf eden bir yönelem çizelgesi oluşturabilir.

## **SONUÇ**

Günümüz dünyası geçici gerçeklerden oluşmaktadır. Bu pratikler gerçeği gölgeliyor, akışkanlığı artırıyor. Tamamlayıcılık bu arızı durumu sınırlandırarak sürdürülebilirliği ayıran bir fonksiyon arzedecektir.

İnsanın yaşama özgürlük arasındaki tercihinde özgürlüğünü yaşama tercih ettiği pratiklere sahibiz. Covid 19 pandemisinde bireylerin, grupların ve dahi toplumun özgürlükten yana eğilimlerini tecrübe ediniyoruz.

Burada esas sorun birini diğerine üstün kılmak eski toplumsal yapının göstergesi olsa da yeni kontrollü yapının anlamlı, anlaşılır olması ilişkilerinin sürekliliği yapısal sorunlarla tekrarından kaçınılması için unsurların birinin diğerini tercih ya da üstün kılmaktan ziyade her ikisini de birbirinin tamamlayıcısı kabul etmek bir zorunluluktur.

Sonuç olarak tamamlayıcılığı kısaca, kişinin kendini tamamlamaya başlarken toplum ve doğa ile ilişkisini, toplumun ve doğanın kendilerine karşılık birbirlerini tamamlama süreçlerinin bütünü olarak tanımlayabilmekteyiz.

## **KAYNAKÇA**

Adorno, T.W.(2000).Minima Moralia (Çev.A.Doğukan ve A.Koçak).İstanbul: Metis Yayınları

Bourdieu, P.(2015).Ayrım (Çev.D.F.Şannan ve A.G.Berkkurt).Ankara: Heretik Yayıncılık

Elias, N.(2017).Uygarlık Süreci: Sosyo-Oluşumsal ve Psiko-Oluşumsal İncelemeler. (Çev.E.Ateşman).İstanbul: İletişim Yayınları

Goffman, E.(2018).Toplum İçinde Davranmak: Etkileşimlerin Sosyal Düzenine Dair Açıklamalar. (Çev.A.Bölükbaşı). Ankara:Heretik Yayıncılık

Kasapoğlu, A.(2016). Uygulamalı İlişkisel Sosyoloji, İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

Löwy,M.(2018).Demir Kafes: Max Weber ve Weberci Marksizm.(Çev.N.Çetinkaya).İstanbul: Ayrıntı Yayınları

Michel, F.(2015).Hapishanenin Doğuşu (Çev.M.A.Kılıçbay).Ankara: İmge Kitapevi

Mohr, J. Ve Berger, J.(2007).Anlatmanın Başka Bir Biçimi.(Çev.O.Akınhay).İstanbul: Agora Kitaplığı